

Rectoria de l'església de Sant Salvador de Guardiola

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Església parroquial de Sant Salvador de Guardiola (Plaça de l'Església, s/n).
Alçada:	375
Coordenades:	
Latitud:	41.67295
Longitud:	1.76498
UTM Est (X):	397196
UTM Nord (Y):	4614202

Classificació

Número de fitxa	08098-158
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVII-XIX
Any	1643
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	POUM: catàleg de béns a protegir (P1: església de St. Salvador de G.)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. Carrer Santa Maria, núm. 1; 08500 - Vic.
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 05/08/2015 - 02:00

Descripció

Edifici de la rectoria de l'església parroquial de Sant Salvador de Guardiola, adossada al costat de llevant de l'església. Es tracta d'una construcció austera, en la línia de la mateixa església, que exteriorment ha conservat la tipologia i els volums originaris. És de planta rectangular amb un petit cos més modern, probablement del segle XIX, adossat a llevant. Consta de planta baixa més un pis i golfes. A la façana principal, paral·lela a la de l'església, té un portal rematat amb un arc escarser adovellat i, al damunt, un balcó emmarcat amb llinda i brancals. L'únic element ornamental és el gravat de la llinda del balcó, on hi llegim la següent inscripció: "RE-MICHAEL- 1643 - PUYADES". La resta d'obertures de la façana han estat modificades modernament. A la façana posterior hi ha diverses finestres de distribució irregular, alguna emmarcada amb brancals i llinda de pedra. La façana de llevant disposa de cinc finestres de distribució més simètrica i emmarcades amb maó, situades al pis superior, i una altra a la planta baixa. Les parets llueixen actualment un arrebossat més modern que el de l'església, amb les pedres cantoneres a la vista. L'interior de l'edifici va ser totalment remodelat entorn de 1999, junt amb la resta del conjunt i l'entorn, que es va enjardinar. En un vidre del portal d'entrada, així com també a l'interior, es conserven pintures fetes recentment.

Observacions:

Rajola a la façana amb la inscripció: "Cuartel de Medio Dia". Aquest tipus de rajola es troba en altres cases i se'n desconeix el significat, però tal vegada podria fer referència a algun tipus de compartimentació del terme en districtes.

(Continuació Història):

L'any 1640, doncs, el culte es trasllada al temple actual, que es construí al pla, més allunyat del castell i més pròxim a la zona on hi havia la majoria de masos (en aquesta època encara tots dispersos), probablement en el lloc on hi havia la rectoria. L'impulsor de l'obra fou el rector Miquel Pujades, que va comptar amb l'ajuda d'una comissió formada per ell, el batlle, dos jurats del govern municipal i dos propietaris de masos benestants. La traça o projecte de l'obra s'encarregà a l'escultor manresà Joan Generes, que en el contracte consta com a "fuster". En l'obra hi va participar un encarregat de proveir i transportar la pedra necessària, que s'havia d'extreure de la finca del mas Miralda i per la qual es desmantellà un "casalot" arruïnat, possiblement la rectoria vella, i el mestre de cases Jaume Roca amb els seus fills. Devien començar l'any 1639 i tres anys més tard, el 29 de setembre de 1642, s'inaugurava la nova església. El preu estipulat van ser 300 lliures, però probablement hi hagué despeses sobreafegides, les quals van motivar l'endeutament de la parròquia. Immediatament després es construí al costat de l'església una nova casa rectoral que, segons es dedueix de la llinda del portal, el 1643 ja era enllestida (CAPDEVILA, 1999).

La parròquia tenia tres confraries: dedicades a Sant Salvador (titular de l'església), Sant Isidre (documentada a mitjan segle XVII) i el Roser. D'aquesta última és l'única de la qual se n'ha conservat un llibre. Va néixer l'any 1606 i el 1614 va ser refundada i confirmada, iniciant de nou el llibre de registre. La confraria del Roser era regida per dos administradors i diversos "capitans". Cal dir que també a principis del segle XVII es construí la capella del Roser a la parroquial de Salelles.

L'any 1616 hi ha constància que a l'església parroquial s'hi va col·locar una nova campana (CAPDEVILA, 1996: 3). L'església tenia un retaule barroc del segle XVII, d'autor desconegut, del qual se'n coneix una fotografia parcial feta abans de la seva destrucció el 1936 (CAPDEVILA, 1996). D'aquest retaule només se n'han conservat les imatges de sant Marc i sant Valentí. Al darrer quart del segle XIX es feren obres a la sagristia i s'aixecà la capella del Santíssim, que el 1896 ja era acabada. Des de finals del segle XIX els mossens al front de la parròquia han estat els següents. 1892: Antonio Pujals (regent); 1894: Mn. Josep Colomer (ecònom); 1899: Mn. Ramon Manubens (rector); 1921: Mn.

Josep Sanfeliu (rector durant 13 anys); 1924: Mn. Gaspar Verdaguer i Colomer; 1928: Mn. Josep Grifé (nou ecònom); 1935: Mn. Melcior Rovira (rector, morí assassinat el 1936); 1948: Mn. Vicenç Mussach; 1948: Mn. Josep Feu Sala (ecònom); 1948: Mn. Francesc Xavier Falgueres (rector); 1955: Mn. Lluís Toneu (rector fins 1958); 1958: Mn. Jaume Tuneu Blancafort (rector fins 1997); 1997: Mn. Amat Berenguer; 2001: Mn. Celestí Durich; 2005: Mn. Amat Berenguer; 2006: Mn. Josep Morros. L'any 1999 es va inaugurar una remodelació general que es va fer a tot el conjunt: els murs interiors es van deixar a pedra vista, es van fer importants obres a l'interior de la rectoria i s'adequà l'enjardinament exterior.

Història

La primera església de Sant Salvador de Guardiola es trobava en una altra ubicació, més a prop de l'antic castell de Guardiola. A mig camí en l'ascens al turó on aquest estava assentat, i on actualment hi ha el mas Miralda. Al segle X hi ha notícies d'un prevere de nom Ennegó que molt probablement residia al castell de Guardiola i tenia cura de la seva capella. L'església de Sant Salvador de Guardiola com a tal, situada als peus del castell, és documentada per primera vegada el 1038. Des del 1111 se'n coneix la condició de parròquia, amb el nom de Sant Salvador del castell de Guardiola, al comtat de Manresa. Aquest any hi consta un tal Ot com a prevere del castell. Dels segles XIII i XIV en coneixem algunes notícies disperses: el 1279 el rector era Pere de Puig (procedent del mas Puig d'Escuder). El 1284 el rector era Joahnns (fill del mas Joan, actualment Brunet) i sabem que el senyor del castell havia donat a la parroquial el drets anomenats "exitus et pueribus" i de tasca i fruits de la terra, els quals constituïen una de les fonts d'ingressos de la parròquia. Al final del segle XIII i principi del XIV el rector era Pere Pasqual, el qual manifesta ser pare de Jaume Pasqual. Per tant, és possible que es tractés d'un prevere concubinari. Entorn de 1330 es registra com a rector Raimon de Mata. El 1336 consta com a rector Galindo de Monte Curvo (originari de Montcorbau, Vall d'Aran). El 1344 el rector sembla que era Guillem Galdí. El 1345 Berenguer de Vilaseca fa estada a l'església parroquial sense ser-ne rector. El 1380 el rector és Bernat d'Eclesiolis. Les notícies continuen sent molt escasses fins al segle XVII. A partir d'aquest moment es troben més notícies de rectors, ecònoms o vicaris, tot i que no són suficients per elaborar un rectorologi pròpiament dit (CAPDEVILA, 1999: 73).

L'any 1640 el culte es trasllada a un nou temple que es construí al pla, més allunyat del castell i més pròxim a l'actual nucli urbà. Probablement es va triar el lloc on hi havia la rectoria, ja que per construir la nova església s'hagué de desmantellar un "casalot". A partir d'aquest moment les notícies es refereixen a la nova església i l'antiga queda fora de culte.

Anteriorment (a les darreries del segle XVI o principi del XVII) es construí una església d'estil gòtic al costat de la parroquial romànica, per a la qual s'utilitzà la pedra d'un mur lateral de l'antiga. En aquest moment l'església romànica es trobava en molt mal estat, fins al punt que ja no s'hi podia fer la litúrgia i s'optà per utilitzar la nova església d'estil gòtic. L'any 1632 es registren unes despeses importants que podrien correspondre a les obres de la nova església. Aquesta va adquirir l'advocació de Santa Maria de Gràcia, ja que va conservar la imatge romànica dedicada a aquesta Mare de Déu. L'any 1861, segons l'informe d'una visita pastoral, la capella de Gràcia es trobava en estat ruïnós i s'hi prohibeix dir missa. Antigament el mobiliari litúrgic de la capella incloïa també una pintura de gran interès: el famós retaule de la Transfiguració del Senyor, la més antiga de les obres documentades del pintor Lluís Borrassà, de l'any 1404. Aquest políptic fou venut per la família Miralda (propietaris de la capella de Gràcia) a l'arquitecte i historiador de l'art Alexandre Soler i March a la dècada de 1920. Actualment pertany a la col·lecció Muñoz, de Barcelona, després d'haver estat exposat una llarga temporada al Museu d'Art de Catalunya. Entorn de la dècada de 1970 l'estudiós del romànic Xavier Sitjes va fer una excavació a l'església romànica a fi de deduir-ne la planta. (Continua a Observacions)

Bibliografia

- Autors diversos (2003). Guia del Bages. Els municipis i el seu patrimoni històric, artístic i natural. Centre d'Estudis del Bages, col·lecció guies, núm. 4. Manresa, p. 229.
- BARRAL ALTET, Xavier; BENET CLARÀ, Albert; JUNYENT MAYDEU, Francesc; MAZCUÑAN BOIX, Alexandre; VIGUÉ, Jordi; (1984). "Sant Salvador de Guardiola", Catalunya romànica, vol. XI: "El Bages", Fundació Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 478.
- [CAPDEVILA PLANS, Jaume] (1996). "La campana del segle XVII" i "Retaule barroc del segle XVII". Quaderns de la Guíxola, núm.3 (abril de 1996), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.
- CAPDEVILA PLANS, Jaume (1999). "Sant Salvador de Guardiola, parroquial del segle XVII". Quaderns de la Guíxola, núm. 8 (abril de 1999), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.
- GÓMEZ GÓMEZ, Immaculada (1988). "Sant Salvador de Guardiola", Història del Bages, vol. 2, Parcir Ed., Manresa, p. 426-427.

